

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Kandidatuppsats i sociologi: Att ändra unga människors identitet -
möjligheter och utmaningar till identitetsskapande inom en
människoförändrande verksamhet

Författare: Daniel Treviño

Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp

Vårterminen 2021

Handledare: Carola Aili

Abstrakt

Författare: Daniel Treviño

Titel: Att ändra unga människors identitet - möjligheter och utmaningar till identitetsskapande hos en människoförändrande verksamhet

Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp

Handledare: Carola Aili

Sociologiska institutionen, vårterminen 2021

Studien planerades som en studie inom människoförändrande arbete. I centrum skulle pedagoger och socionomers arbete mot att förändra elever, vars identitet hyser normaliseringar av, för skolan, normöverskridande beteenden. Dessa pedagoger och socionomer arbetar med eleverna inom en nystartad kommunal verksamhet vid namn Lots-teamet. Studien utvecklades mot att undersöka vilka möjligheter nämnda verksamhet erbjuder elever placerade inom verksamheten till att förändra sin identitet. Syftet med föreliggande blev således att bidra med nya kunskaper om hur en kommunalt driven människoförändrande verksamhet, Lots-teamet, blir till som en arena för unga människors identitetsskapande. Studien har sin utgångspunkt i hur elever positioneras och speglas av och i verksamheten, samt vilka utmaningar till förändringsarbete som Lots-teamet står inför. Detta undersöks med hjälp av intervjuer, dokument och observationer. Studien visar att ingenting i hur eleverna positioneras ger de incitament till förändring, men den avskalade miljön och avsaknaden av andra klasskamrater eleven väldigt få möjligheter till normöverskridande aktiviteter. Det finns inte så mycket att gå igång på och lärare samt elever från ens ordinarie skola, d.v.s ens ordinarie skolkontext, är ute ur ekvationen. Vidare identifierade resultatet flertalet utmaningar som finns i verksamheten. Utmaningarna är bestående av en bristande målgrupp, där antagandet av elever utanför verksamhetens målgrupp kan utmana verksamhetens mål att nå sitt syfte, nämligen förändring. Ytterligare utmaningar som verksamheten står inför berör vikten av definitioner.

Nyckelord: identitetsskapande, förändringsarbete, positioner.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Tidigare forskning	5
1.3 Föreliggande studie	6
1.4 Syfte	8
1.5 Frågeställning	8
1.6 Avgränsning	8
2. Metod	9
2.1 Informanter	9
2.2 Insamlingsmetod	9
2.3 Analysmetod	11
2.4 Operationalisering	12
2.5 Etiska överväganden	13
3. Teori	14
3.1 Positioneringsteori	14
3.2 Spegeljaget	15
4. Resultat	17
4.1 Lotsen - en kommunal insats i syfte att bryta normbrytande beteende	17
4.2 "Docka på" elever som edukativ metod	19
4.3 Inkorrekt målgrupp som ett resultat ur avlastning	20
4.4 En tillitsskapande plattform mot vuxenvärlden	22
4.5 Exkludering och inkludering	23
4.6 Brytandet av normbrytande beteende - verksamhet vs. verklighet	24
5. Analys	27
5.1 Förpositioneringar	27
5.2 Motsägelsefulla krav - straff eller stöd?	27
5.3 En självbild konstruerad av omgivningen	28
6. Slutdiskussion	30
6.1 Slutsats	30
6.2 Förslag på framtida forskning	32
Referenslista	34
Bilaga 1	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Denna studie planerades som en studie inom identitetsförändrande arbete. I centrum skulle pedagoger och socionomers arbete mot att förändra elever vars identitet härbärgerar normaliseringar av, för skolan, normöverskridande beteenden. Dessa pedagoger och socionomer arbetar med eleverna inom en nystartad kommunal verksamhet vid namn Lots-teamet. Studien utvecklades mot att undersöka vilka möjligheter nämnda verksamhet erbjuder elever placerade inom verksamheten till att förändra sin identitet.

Identitet kan inom sociologin i vissa fall betraktas som någonting fast, en självbild man bär med sig oavsett situation och sammanhang. Men det kan också betraktas som någonting flytande, ständigt inom förändring och korrelerande mellan situation och sammanhang. Inom exempelvis den mikro-interaktionistiska traditionen, där samhället är summan av alla dess interaktioner, betraktas således även identitet som summan av individens egna tankar, vilka är kopplade till den samhälleliga erfarenheten: i relation till andra (Collins 1994). Ett teoriexempel kring hur denna utgångspunkt vidare ser på identitet hittas i Charles Horton Cooleys teori kring identitet. Enligt Cooley (1907) är identitet både situations- och tidsbetingat. Det är inte någonting statiskt och konstant, utan är i ständig förändring, och alltid i förhållande till andra individer.

För att relevant resonera kring hur följande studie kan läggas upp har tidigare forskning kring både identitet samt människoförändrande verksamheter valts ut och studerats. Forskningen om identitet är omfattande. Här tas i huvudsak avstamp i Cooleys studier samt positioneringsteorin. Cooleys studier tillhör dem som utgår ifrån att människans identitet är mångfasetterad och föränderlig (Cooley 1907). Forskare som arbetar utifrån ett positioneringsteoretiskt perspektiv har utvecklat metoder för hur man exempelvis studerar hur människor positionerar andra människor och hur dessa andra hanterar detta genom att ta upp eller inte ta upp positionen. Även positioneringsteori menar att identitet är föränderlig och situationsbetingad. Det betyder att situationer människor befinner sig erbjuder olika möjliga positioner som människan kan ta upp i stunden, och med dem följer agerande. Eftersom studiens fokus ligger på verksamhet som ska förändra människor och deras identitet, tas i

följande avsnitt upp både tidigare forskning om identitet och forskning om människoförändrande verksamhet.

1.2 Tidigare forskning

Anna Franzén skildrar i sin forskningsrapport "Behandlingsdilemman och identitet på ett särskilt ungdomshem för unga män" (2017) mellan de behandlingspraktiker samt interaktioner som samspelar på ett behandlingshem för unga män. Franzén menar att ideologiska dilemman kan sätta en prägel på specifika ungdomshem likt det hon studerar, och dessa påverkar ungdomarna likväl som personalen. Kontext kopplas här starkt samman vid förståelsen av identitet, och menar att den är under ständig förhandling. Franzén lägger mycket vikt på diskursiva aspekter i sin forskning, och granskar vidare på vilket sätt de intagna och personalen uttrycker vad som är okej eller inte, och positionerar sig själva och andra i förhållande till varandra genom det diskursiva. Positioner som de unga männen även kan göra motstånd till när det kommer till ansvarstagande eller att vara i behov av vård. Ett exempel som Franzén visar på är hur ungdomarna både positionerar sig själva och blir positionerade av personalen som små pojkar. Analysen visade att denna positionering av de unga männen användes strategiskt av båda parter. Moral och normalitet är av stor vikt i studien, och just normalitet (vad som är okej, vad som är normala beteenden och tankar) är vitalt. Franzén lägger därav stor vikt i sin rapport på identitet, då hon nämner att normalitet är tätt sammankopplat med identitet.

Utöver tidigare forskning om identitetsskapande i relation till positionering så är människoförändrande organisationer/verksamheter relevant. Detta är vidare en vital aspekt av min studie då den verksamhet som möjliggör och är i fokus för min forskning faller i linje med vad en människoförändrande organisation är för något. Yeheskel Hasenfeld, en ledande forskare inom det människoförändrande fältet, redogör i sitt arbete "People-processing Organizations" (1972) för vad en organisation av detta slag är definierat som, samt vad organisationer av denna typ har i syfte att utgöra. Hasenfeld belyser bl.a skillnaden mellan "People-changing" och "People-processing", och nämnda skillnad är av allra största vikt nödvändig för min studie att skildra. Med "People-changing" menar Hasenfeld, vill man förändra en medborgare, individ. Detta ligger i kontrast med vad "People-processing"-organisationer är för något, vilket min studie behandlar. Dessa organisationer, eller

verksamheter vilket det i denna studies fall är, har inte i syfte att angripa det man vill förändra direkt. Istället har man ett annat tillvägagångssätt, där man syftar till att definiera och belysa klientens sociala situation och attribut som hör till personen, samt att försöka definiera dennes identitet. Här blir det tydligt varför dessa ses mer som en process, då man genom denna definiering och redogörelse av klienten hoppas på att producera förändring genom den reaktion som dessa medför både samhälleligt och hos individen själv (Hasenfeld, 1972: 257). Ytterligare en viktig aspekt att tillägga kring dessa process-inriktade organisationer är vidare hur dessa i allra högsta grad har en tendens att vara kortsiktigt inriktade. Under avsnittet som följer här nedan kommer studien och mitt område att i ett mer djupgående avseende, där nämnda kortsiktighet är betydelsefull att ha i åtanke.

1.3 Föreliggande studie

Den här studien är genomförd i en relativt nystartad verksamhet. I verksamheten, kallad Lots-teamet eller Lotsen, är det planerat att ske ett samarbete mellan två myndigheter, grundskoleförvaltningen samt arbetsmarknads- och socialförvaltningen, i Malmö stad. Verksamheten syftar till att erbjuda en skräddarsydd skolgång för de elever som går i grundskolan mellan årskurs 6-9, som av olika skäl är i behov av att deras undervisning sker utanför ordinarie skola. Huvudmålgruppen för nämnda samverkan är elever som besitter ett *omfattande* kriminellt samt andra normbrytande beteenden.

Teamet består av två pedagoger respektive två socionomer (en utredare, en behandlare). Pedagogerna ansvarar således för elevernas undervisning, medan socionomerna har i uppgift att både kartlägga och utreda, samt att i samarbete med elever, dess vårdnadshavare och lärare bidra och behandla med insatser i syfte att gynna eleven. Lotsen arbetar i nära samverkan med elev och hem, detta för att lägga grunden till de förutsättningar som gör att elevens skolgång och sociala fritid hållbart skall fungera. Varje elev som placeras inom lotsen, och får vidare hjälp via denna, befinner sig i verksamheten under 6-8 veckors tid. Tidsramen har under hösten utökats med olika antal veckor beroende på olika anledningar där extra insatser har krävts. Exempel på dessa insatser är om en elev skolkat och inte dykt upp, eller på grund av andra skäl som hindrat eleven från att ta del i Lotsen. Tanken är att ordinarie skola under tiden som eleven är placerad inom verksamheten regelbundet skall besöka denna för att inte eleven skall få känslor av övergivenhet och riskera att bli bortglömd. Vidare, efter

det att eleven befunnit sig i Lotsen under dessa veckor är målet att på ett hållbart vis hitta en lösning, någonting som rektorn från elevens hemskola ska jobba med från dag ett. Om återgång till ordinarie skola är ohållbart och av olika anledningar inte möjligt kommer alternativ undersökas för att placera nämna elev på en ny social arena, som exempelvis en ny skola eller i en särskild undervisningsgrupp, i syfte att få en nystart.

Därför är det av yttersta vikt intressant att kolla på vad Lotsen erbjuder dessa elever, som plockas ut från en problematisk kontext till en helt ny och för dem okänd kontext, och vad verksamheten kan ha för inverkan på dess identitet.

Följande studie är delvis influerad av Anna Franzéns arbete på behandlingshemmet. Skillnaden är att Franzén undersöker en total institution och en annan målgrupp. Forskaren undersöker endast unga män, samt att bor på behandlingshemmet, om än tillfälligt. Elever som ingår i Lots-teamet är endast i verksamheten under de få timmar deras skraddarsydd skolgång tar plats. Därför blir det ännu mer intressant att undersöka hur man kan arbeta med dessa ungdomar och på kort sikt sätta in interventioner för att förändra ett oönskat beteende. Därför anser jag att min studie tillför en ny dimension till nämnda fenomen. Lotsen framstår dessutom enligt beskrivningarna, till skillnad från den miljö Franzén undersöker, som en verksamhet som på kort tid syftar till att genomföra relativt djupgående förändringar i elevens identitet och med den sammanhängande åtgärder. Lotsen framstår därmed som en organisation som på kort tid har i syfte att återställa balans i individens liv och således ändra ett oönskat beteende, till skillnad från Franzéns mer långsiktiga institution.

Lotsen presenteras som ett väldigt individanpassat arbete, vilket tyder på att man är beredd på att elever som placeras inom verksamheten är där av olika anledningar. Här blir det också intressant att se hur man tar med sig diversifieringen av individer i praktiken, när man i text har en generellt förenklad kategorisk bild av målgruppen. Det blir här av allra största vikt att förstå *hur* identitet som en process fungerar i verksamheten, och vilka *villkor* för unga människors identitetsskapande som finns inom Lotsen. Hur Lots-teamet går till för att förstå som identitetsskapande entitet. Dessutom uppstår ytterligare en relevans i att undersöka hur pedagoger och socionomer positionerar sig själva, varandra och eleverna genom diskursiva praktiker och processer. Hur dessa positioner förhandlas i relation till varandra. Detta blir relevant då positioner och positioneringen lägger grunden till verksamhetens förutsättningar.

1.4 Syfte

Syftet med denna studie är att bidra med kunskaper om hur en kommunalt driven människoförändrande verksamhet blir till som en arena för unga människors identitetsskapande.

1.5 Frågeställning

- Hur positioneras och speglas eleverna av (i dokument och i intervjuer) och i verksamheten (i interaktionen mellan elever och personal)?
- Vilka utmaningar till förändringsarbete står Lotsen inför?

Relevanta teman för att effektivt operationalisera min forskningsfråga berör identitet, identitetsskapande, förändringsarbete, positioner.

1.6 Avgränsning

Fokus i den här studien kommer främst att läggas på den personal som jobbar inom Lotsens lokaler. Detta är dels då ett mer omfattande arbete inte hinner genomföras under den givna tidsramen på ca. 3 månader. Den största anledningen till detta är dock att det är de som kommer i direkt kontakt med eleverna på en daglig, i socionomernas fall nästan daglig basis. Det är dessa fyra som i praktiken står för majoriteten av det förändringsarbete vilket ska ta plats, och det är dessa fyra som skall göra arbetsgången i verksamhetsbeskrivningarna till verklighet.

2. Metod

I följande metodavsnitt kommer valet av informanter att presenteras först. Sedan kommer studiens forskningsansats att redogöras för, där vilken typ av data som kommer samlas in framgår och senare hur denna kommer att analyseras. Slutligen följer ett avsnitt kring operationalisering av relevanta begrepp och intervjufrågor.

2.1 Informanter

Det här är en studie av en relativt nystartad, och liten, verksamhet. Det finns inte mycket personal överlag som är involverad inom verksamheten, och ännu färre som jobbar inom verksamhetens lokaler. Vilka informanter som skulle intervjuas valdes och formades därav efter deltagarnas relevans till att slutligen dra en slutsats kring forskningsfrågan. Ett ändamålsenligt urval gjordes, vilket innebär att sätta upp krav som informationskällan måste inneha för att få ingå i forskningen (Merriam, 1994: 61-62). Detta för att intervjua personer i verksamheten som jobbar där dagligen, och som kommer i kontakt med eleverna mest, som i detta fall är pedagogerna och socionomerna inom verksamheten. Därför blev det ett kriterium inom urvalet att informationskällan skall ha bra förståelse om verksamheten, jobba inom lokalerna samt vara dem som aktivt kommer i kontakt och jobbar med eleverna under deras vistelse i Lotsen. Dessa kontaktades, med hjälp av Lotsens enhetschef, via mail och både tid och plats bestämdes således över mailen.

2.2 Insamlingsmetod

Vetenskapsfilosofiskt präglas både jag och studien av ett interpretivistiskt synsätt. Att bedriva forskning med ett sådant perspektiv innebär i det stora hela att betona vikten av mening, känslor och upplevelser hos individer. Med andra ord, ett synsätt som betonar subjektivitet hos individer, att tolkning är relevant i allra högsta grad, och att det inte bara finns en enda sanning till ett fenomen utan det finns flera olika. Med det i åtanke, studiens syfte är att undersöka, och ta reda på, hur Lots-teamet är möjligt att *förstå*, och vilka möjligheter denna erbjuder till identitetsskapande. Därav, då forskningsfrågan är operationaliserad på ett sätt som kräver förståelse och subjektiva uppfattningar, är följande studie bäst lämpad inom det

kvalitativa fältet för insamling av empiri. Det handlar om att mäta och hitta mönster, och på så sätt se en korrelation mellan intervjuvaren och hur dessa upplevs (Trost 2005: 14)

Innan intervjuerna genomfördes gjordes en intervjuguide. Frågorna i intervjuguiden operationaliseras på ett sätt som hjälper att besvara forskningsfrågan (se bilaga). Dessa frågor lämnade plats för reflexivitet hos intervjupersonen och tillät denna att ge konkreta exempel på upplevelser och situationer som är relevanta för att besvara forskningsfrågan. Att konkretisera och uppmana intervjupersonen till att ge exempel från tidigare erfarenheter/upplevelser/situationer är effektivt då det annars tenderar bli väldigt generella svar som inte säger särskilt mycket om fenomenet, utan blir väldigt spretigt. Vidare är tidigare nämnda reflexivitet essentiell så att intervjupersonen får tänka fritt och berätta med sina egna ord kring erfarenheter och tankar, så att jag som forskare ej riktar personens svar åt en specifik riktning. Subjektiva upplevelser, erfarenheter och känslor hamnar i fokus och faller därmed i linje med resterande del av studien då både syfte & frågeställning går ut på att *förstå* och *förklara* verksamheten, likväl som intervjuerna syftar till att vara deskriptiva, tolkas, beskrivs och förstås (Ahrne och Svensson, 2015). Forskning med kvalitativa ansatser lägger beskrivningar nära till verkligheten i fokus. Detta görs med hjälp av få informanter (Jacobsen, 2017). Intervjumaterial som samlas in i denna studie är bestående av fyra personer vilka kommer i kontakt och har närbelägen koppling till hur verksamheten fungerar.

Intervjuguiden som gjordes för insamlandet av empiri användes under vissa intervjuer mer än vad de gjorde under andra. Vissa intervjuer löpte på naturligt, och i andra fall krävdes det att frågorna ställdes konkret för de respondenter som svävade iväg eller i sina svar blev för generella. Då jag även utförde deltagande observationer (se nedan) fungerade detta till min fördel, då jag på grund av detta fått en chans att bekanta mig under några timmar, och ibland dagar, med de som skulle intervjuas. Detta var gynnsamt då det tillät mig att på förhand bygga upp en tillit mellan mig och respondenterna, som ledde till en stämning i avslappnad form som gav respondenterna en känsla av att de kunde tala ut om såväl frågor rörande identitet samt positiva som negativa erfarenheter. Förtydligande gjordes kring att de kunde avbryta intervjun under vilket skede som helst, och att materialet hittills då kommer gå oanvänt, samt att inspelningen endast syftar till att senare transkriberas för att underlätta identifierandet av mönster. Information kring att inspelningen senare raderas samt att inga personuppgifter lagras fastställdes även innan intervjun startade. Respondenterna fick till en

början besvara mer lättsamma frågor som hur deras senaste arbetsdag sett ut, för att senare gå in på tankar kring identitet och normbrytande beteende.

Ytterligare ett tillvägagångssätt är att ta del av policydokument och rapporter som verksamheten delat med mig. Dessa användes mest för att få en uppfattning kring hur verksamheten är tänkt att bedrivas och hur det i det finstilla är tänkt att gå till. Dock upplevdes dessa dokument som bitvis otydliga, där det var delvis svårt att se hur saker och ting faktiskt går till i praktiken. Ett exempel på detta är, och möjligtvis det mest centrala i hela verksamheten, att bryta normbrytande beteende. Vilket typ av normbrytande beteende det rör sig om definieras i ett par olika rapporter, men det är väldigt lite om ens någonting alls, skrivet kring hur detta skulle gå till i praktiken. Hur bryter man exempelvis ett oönskat normbrytande beteende via lektionerna? Eller är detta det skede där verksamhetens socionomer kommer in i bilden, och försöker interвенера genom samtal eller andra behandlingsprogram? Som en komplettering till detta, och för att ytterligare bidra med ett element i min forskning togs beslutet att genomföra deltagande observationer under tre dagars tid då möjligheten erbjöds. Med hjälp av dessa observationer underlättade det att förstå hur man jobbar rent praktiskt i verksamheten. Förhoppningen med att genomföra observationer var dessutom att bidra med ett nytt perspektiv på verksamheten. Att med egna ögon se hur intervjuer och rapporter stämmer överens, eller inte, med det praktiska arbetet.

2.3 Analyismetod

Att samla in empiri är steg ett, men för att faktiskt säga någonting och generera ett relevant och tolkningsbart resultat krävs en analys för att i sin tur besvara forskningsfrågan. Empirin som har samlats in och kommer att användas i resultatredovisningen består av intervjuer, observationer och dokument från Lots-teamet. Intervjuerna, som utgör huvuddelen i resultatet, varade mellan 35 och 65 minuter, som senare transkriberades till 40 sidor text. Observationsmaterial som samlades in under tre dagar uppnådde sju sidor anteckningar, medan dokument som togs del av bestod av ca. 20 sidor.

Jag har valt att analysera mitt material genom en tematisk analys. I min forskning är jag styrd av studiens syfte och frågeställningar. Därav har jag särskilda förväntningar på vad datan kommer att generera, nämligen att den skall hjälpa mig besvara forskningsfrågorna. Ett

försök till att göra detta kommer göras med hjälp av användning av teorier. Således kommer analysmetoden bestå av en deduktiv teoridrivna metod. En ansats av ett teoridrivna slag syftar till att analysera resultatet med studiens teori som utgångspunkt (Hayes 2008). Empiri som har genererats analyseras, och identifierar, således teman som i relation till teorin är relevanta. I min studies fall handlar detta om hur positioneringar återspeglas i intervjuer, observationer och dokument, samt Cooleys Spegeljaget, och därav analyseras materialet i strävan efter dessa. Vanligtvis innebär detta att forskningsfrågor samt syftet för studien skall ha sin utgångspunkt utifrån dessa teorier. I min studie valde jag dock att utgå ifrån teorier i den första forskningsfrågan, och använda en induktiv metod på forskningsfråga två. Den induktiva metoden kan i sin tur skapa nya teorier, som inte är driven utav någonting, om ett fenomen. (Jacobsen, 2017).

2.4 Operationalisering

Som tidigare fastställt (se frågeställning) är centrala begrepp för min studie de som rör identitet, identitetsskapande och positioneringar. Definieringar och tydlighet är A och O när det handlar om att operationalisera min forskningsfråga på ett sätt som går att undersöka det jag syftar till. Därav är det viktigt att definiera dessa ovan nämnda centrala begrepp och teman i min studie, dock är det viktigt att vara medveten om att jag som person och således forskare aldrig kan vara 100% objektiv i studien och min forskning. Hur jag definierar saker och ting förföljer mig även in i min forskning. Därav är det viktigt att fastställa definitioner, och möjligtvis även att revidera mina på förhand definieringar kring de centrala begreppen för att i så hög utsträckning som möjligt besvara min forskningsfråga med det jag vill utvinna i intervjuer (Luker, 2008: 123).

För att säkra att intervjufrågorna och dess svar kommer bidra till ett material som behövs för att besvara forskningsfrågan har en rad olika överväganden gjorts. En reflektion kring vad som faktiskt ska undersökas i grund och botten är nödvändig, och för att säkerställa att detta möjliggörs krävs det att forskningsfrågan ligger till grund i all insamling av empiri, speciellt intervjufrågorna. Med forskningsfrågan i åtanke under hela utformningen av intervjuguiden kommer frågor som behandlar identitet, processer och vilka nödvändigheter som lotsen har att erbjuda dessa individer, och vad dessa vidare kan tänkas ha för inverkan. Centrala begrepp, likt det av identitet, behandlades under intervjuernas gång och istället för att ställa

generella frågor kring vad identitet är för någonting ställdes istället konkreta frågor kring identiteten hos elever som placeras i verksamheten. Detta tillät respondenterna att själva reflektera kring identitet som begrepp, men på ett konkret sätt som går att förstå istället för ett väldigt allmänt svar som går att tillämpas på vem som helst.

2.5 Etiska överväganden

Före det att empiri samlas in är ett övervägande gällande etiska principer nödvändiga. Naturligt blir att först och främst följa de fyra etiska principerna vitala inom min forskning; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Dessa fyra säkerställer att deltagarna informeras angående studiens syfte och att intervjun är helt frivillig samt går att avbryta när som helst under intervjuens gång och således kommer insamlat material fram till avbrytandet att makuleras. Vidare har endast jag som forskare tillgång till eventuell inspelning och därefter transkribering, och eventuella personuppgifter raderas och lagras ej (Atkinson & Hammersley, 2007).

Av etiska skäl har ett medvetet val att fokusera på personalen gjorts. Dock gjordes ändå en bedömning att få medgivande från eventuella föräldrar att få vistas i Lotsen för att observera personalen. Med det sagt, även om fokus ligger på personalen är det omöjligt att inte berätta vad eleverna gör. Det är en svår balansgång men nödvändigt för att besvara studiens frågeställningar. Överväganden gjordes, och då varken ingående beskrivningar eller citat finns med i studien kring eventuella elever gjordes en bedömning att det var okej.

Vidare är det viktigt att personerna som intervjuas, vilka delvis jobbar med elever och således familjer som kan anses som utsatta, är anonyma (Vetenskapsrådet, 2017, 28). För att säkra upp anonymiteten hos mina intervjupersoner kommer det inte specificeras vare sig det är en pedagog eller socionom som svarat, självklart inga namn, och heller inte saker som kön, ålder, bakgrund etc. Det är dock viktigt, och respondenterna informerades även om detta, att vara tydlig med hur full anonymitet inte går att säkerställa. Det är en nystartad och relativt liten verksamhet med väldigt få personal på plats. Därför är det möjligt att föräldrar, lärare, rektorer eller liknande som känner till verksamheten, kan tro sig ha skäl för att veta vem som sa vad, trots anonymiteten, oavsett om det stämmer eller inte. Väl under intervjuernas gång är det av stor vikt att jag som forskare ska behålla min neutrala ståndpunkt i så stor mån som

möjligt, och därav inte ställa frågor som kan anses som ledande och puttar den intervjuades svar åt någon riktning (Agee, 2009: 443-444).

Slutligen går det även att diskutera huruvida genomförandet av intervjuer och deltagande observationer var ett etiskt korrekt genomförande av materialinsamlingen då studien genomfördes under en rådande pandemi. Hur som helst, då det max befann sig mellan 3-5 personer under fältstudierna i kombination med stora luftiga lokaler togs beslutet i samråd med Lotsen att detta var genomförbart på ett säkert sätt.

3. Teori

Följande avsnitt syftar till att presentera relevant teoretiskt ramverk, vilka kommer användas i analysdelen av resultatet.

3.1 Positioneringsteori

Positioneringsteorin är ett socialkonstruktivistisk synsätt på hur konsten av kommunikation, användandet av tal och skrift, formar identitet (Harré, 2002). Denna teori och dess vetenskapsfilosofiska grund hos socialkonstruktivismen faller i linje med min inriktning. Det handlar om hur individer använder ord, samtal, retorik för att förstå situationen och att hitta sig själva. Positioneringsteorin är delvis utvecklat som en kritik till rollkonceptet, och en av de mest fundamentala aspekterna kring positioneringsteori är att det är ett mer dynamiskt och mångsidigt alternativ till det av roller, som går att ses som ett mer statiskt synsätt än positioneringar (Harré & Van Langenhove, 1999: 196). Argumentet består av att tilldelas, eller utöva en specifik roll, endast kommer med ett limiterat antal positioner som faller under sagda roll. Det rör sig om ett spektrum där flexibilitet är fundamentalt; roller är fasta, medan positioner är flytande, ständigt i förändring och överlappande varandra. Positioner är starkt sammanlänkade med hur konversationer faller ut, och vilka positioner och sedermera vilket handlande som är möjligt beror på hur konversationer utspelar sig (Harré and Van Langenhove, 1999: 196).

Positioneringsteorin är i mångt och mycket vad en individ kan/får eller inte kan/får göra. Positioner, och hur dessa skall delas ut under en konversationell interaktion, är bestående av en svärm rättigheter och skyldigheter. Begreppet position definieras således som den kortsiktiga klungan av rättigheter respektive skyldigheter att handla och agera på ett specifikt tillvägagångssätt (Van Langenhove, 2011: 67). Positioner är därmed sammanlänkade till hur interaktioner och konversationer utspelar sig, och att man beroende på hur denna utspelar sig positionerar sig själv/andra på ett specifikt sätt. Det är därav någonting som händer längs interaktionens gång och därmed en resonerande/diskursiv process. Vidare är positioneringsteorin relevant genom att analysera subjektspostionering. Det blir här tydligt att den diskursiva processen producerar identiteter genom kommunikationsmedel, som positionerar individer på diverse vis. Det visar också om en slags maktkamp, där man även kan ta upp nya positioner eller göra motstånd mot de man har, och på så sätt förhandla om att behålla, byta eller inte inta den position man blir satt i (Davies & Harré, 1990). Positioneringsteorin tillåter en analys av dokument såväl som personal i Lotsen, d.v.s pedagoger men också socionomer, som genom det diskursiva positionera elever och sig själva på olika sätt.

3.2 Spegeljaget

Ytterligare en relevant teori som kommer knyta an bra till mitt material är Charles H. Cooleys teorier kring *The looking glass self* (spegeljaget). Denna teori blir relevant då den både handlar om hur individer skapar, utvecklar och förändrar en självbild, och således en identitet. Även detta, likt positioneringsteori, är ett väldigt socialkonstruktivistiskt sätt att se på identitet: alltid i relation till andra, ständigt i förändring, samt tids- och situationsbetingat. Det är en väldigt socialpsykologiskt inriktad teori, och Cooley vände sig emot att skilja på social kontext och en individs medvetande. Ett medvetande och således utvecklande av ett Jag, identitet, är icke möjligt om man inte har andra människor att förhålla sig till (Cooley 1907: 676).

I dessa tankegångar utvecklade Cooley sin egen teori kring hur en självbild och identitet formas hos individer, spegeljaget. Cooley menar att man utvecklar spegeljaget i relation till- och genom interaktion med andra människor, där spegeljaget agerar som individens

uppfattning och föreställning kring hur andra ser på en. På detta vis formar man sin identitet utefter hur man *tror* att andra ser på en (Trost & Levin 2018: 52). Detta innebär, eftersom det handlar om subjektiva upplevelser hos individen själv, att ens självbild både kan stämma överens, men också inte, med hur andra ser på en. Cooley identifierar tre steg i sin teori kring spegeljaget. För det första skapar vi oss en föreställning kring hur vi framstår för en annan individ. Detta leder en till steg två, där vi föreställer oss hur den andre personen kan tänkas döma oss i relation till vår första föreställning. Steg två leder i sin tur oss till steg tre, där vi baserat på dessa bedömningar föreställer och tänker oss hur den andre personen känner om oss (Cooley 1902: 183-184).

Spegeljaget är den teori som, enligt mig, anses vara mest relevant för att komplettera positioneringsteori. Det diskursiva bemötandet, positioneringar, av eleverna blir ytterst viktigt då detta i relation till dess tidigare uppfattning av sig själva kan ge av en stärkande eller motsägande effekt på deras självbild. Det kan uppfattas som icke-överensstämmande med hur de uppfattar sig själva (d.v.s spegeljaget: jag är vad jag *tror* att du *tror* jag är). Exempelvis, en elev blir placerad i Lotsen och har redan en bild av sig själv som en ‘problematisksk’ elev per de positioneringar de bemött tidigare. De uppfattar sig själva som ett problem för andra, kriminell, o.s.v. Om en elev med en sådan självbild blir bemött, positionerad, av personalen på Lotsen på ett sådant vis kan Lotsen bli ännu en kontext som stärker elevens självbild, och leder det till att verksamheten inte lyckas uppnå sitt mål; förändring.

4. Resultat

I detta avsnitt kommer insamlad empiri och således det resultatet som genererats med hjälp av intervjuer, observationer, och till viss del även dokument, att presenteras. Resultaten presenteras under 6 olika teman. Dessa teman är skapade ur den teoretiska ansatsen för datagenereringen och ska fånga dels vilka erbjudanden till positioneringar som eleverna möter eller kan tänkas möta i verksamheten, samt vilka positioner personalen som eleverna har runt om sig intar.

4.1 Lotsen - en kommunal insats i syfte att bryta normbrytande beteende

Vid första anblick på det material som jag fick ta del av var det svårt att förbise Lotsen som mer än en ett alternativ till paus för en elevens ordinarie skola. Det uppfattades som att rektorer, vilka ansöker om plats på Lotsen och genom hela processen bär ansvaret för att hitta en lösning efter elevens tid där, möjligtvis såg placeringen av eleven i Lotsen som en chans att andas ut. En chans att låta sig själva, personal, elever etc. andas ut och återhämta sig. Vidare uppfattades det problematiskt att en elev skall delta i ett förändringsarbete i Lotsen 6-8 veckor, och sedan försöka återgå till samma miljö som tidigare, där förväntningarna kring hur eleven ska uppföra sig och tidigare problematiska provokationer med största sannolikhet finns kvar.

Enligt dokument är Lotsen en samverkan mellan grundskoleförvaltningen och arbetsmarknad- och socialförvaltningen, och räknas som en av de kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna (SU-grupper). I de dokument som tagits del av står det att Lotsen, genom att "bryta starkt normbrytande beteende", ska lägga en grund och skyndsamt skapa hållbara förutsättningar för att elever som placeras inom verksamheten skall återgå till sin ordinarie skola, och samtidigt skapa en hållbar fritid. Elevhälsoteamet från elevens ordinarie skola ska i samarbete med Lotsen utreda och belysa vad det är som ligger till grund att ett normbrytande beteende finns hos eleven. Detta är i diverse dokument och rapporter listat som en "disciplinär åtgärd" (Verksamhetsbeskrivning 2020; Verksamhetsbeskrivning 2021). Elevernas skoldagar sker per verksamhetsbeskrivningar i verksamhetens lokaler från kl. 09:00-14:00 och deltagande inom verksamheten är på 6-8 veckor, dock påpekar man samtidigt att tidsramen av olika skäl fått utökas för att fler insatser ska ha möjliggjorts. På

plats finner man enligt verksamhetsbeskrivningen två pedagoger, som har en "gedigen erfarenhet av att jobba med denna elevkategori" (Verksamhetsbeskrivning 2020). Dessa två jobbar där 100%. Vidare står det även listat att två socionomer (en behandlare och en utredare) som arbetar deltid i verksamheten och befinner sig således på plats tisdag och torsdag. Max-antalet elever som kan befinna sig i verksamheten samtidigt varierar kring 2-3 elever, och dessa ska dockas på eftersom och då alltså inte börja samtidigt enligt Lotsens beskrivningar. Målet under dessa veckor är således listat att försöka få ett stopp på det oönskade normbrytande beteendet, och på så vis i första hand försöka skapa en hållbar miljö för återgång till ordinarie skolan. Om detta inte är möjligt undersöks enligt verksamhetsbeskrivningen andra alternativ, exempelvis placering på en annan skola eller en mer långsiktig kommungemensam SU-grupp (Verksamhetsbeskrivning 2021).

Observationer som genomförts stämmer till större delen överens med vad som står listat i verksamhetsbeskrivningarna. Under observationerna var det två elever placerade inom verksamheten, varav endast en hade undervisning i Lotsens lokaler. Eleven som deltog inom Lotsens lokaler verkade inte besitta ett starkt normbrytande beteende i enlighet med den definition av målgrupp som finns i verksamhetsbeskrivningar, mer än brist på motivation till skolarbete. Vidare hade man kortat ner denne elevs skoldagar från det tilltänkta 09:00-14:00, och istället varade elevens skoldagar i Lotsen mellan 09:00 och 12:00, d.v.s två timmar kortare än tänkt. Lektioner som genomfördes med eleven tog plats 1-mot-1, och i de flesta fall erbjuds eleven att sätta sig något av verksamhetens grupprum för att arbeta självständigt med uppgifter försedda från dess ordinarie skola.

Så sent som 9 februari 2021, stod placering i verksamheten listad som en "disciplinär åtgärd". Under tiden då genomförandet av intervjuer kunde ske, 19-21 april 2021, berättade 2 informanter att denna benämning inte längre används för att beskriva Lotsen, och att man i framtida rapporter således inte kommer beskriva Lotsen på det sättet. Man menar dock att placering i Lotsen fortfarande är en konsekvens eller ett straff i relation till normbrytande handlingar, oavsett om det står med i verksamhetsbeskrivningar eller inte:

"[...] från början var det ju också skriven att det var en disciplinär åtgärd det är det ju inte längre, vi plockade bort det. Men samtidigt så på ett sätt så är det ju det. Du har rånat en klasskamrat i skolan så du kan ju ej vara kvar, därför är du här tills vi hittat en annan lösning liksom."

“ Sen tog vi bort disciplinär åtgärd. Fast sen är det ju det, asså många av dem har ju begått något som gjort att dem inte kan gå kvar. Dem ska ju få ett straff. Dem lyfts ur en situation där dem gjort nånting som inte är okej.”

“ Det är ju ett straff. Du hamnar ju i ett utanförskap”

Det verkar som att synen på Lotsen som en disciplinär åtgärd kvarstår från personalens sida, oavsett vad som står listat i skrift eller inte; det är en disciplinär åtgärd till följd av ett beteende man anser behöver konsekvenser. Resultaten påvisar att det fortfarande ses som ett straff, istället för att ses mer som en hjälpinsats eller dylikt. I dessa citat positionerar man elever som någon som skall få ett straff. De har utfört en handling och som en konsekvens av detta ska de få ett straff och plockas ut ur skolan. Man kan vidare se på det som att personalen hanterar ett dilemma. Ett dilemma där man är medveten om att man inte kan servera verksamheten till eleverna som ett straff, och man vill hjälpa dessa elever att hitta en annan lösning. Här uppstår ett dilemma kring om Lotsen är ett straff, eller stöd.

4.2 “Docka på” elever som edukativ metod

Ett resultat eller perspektiv som jag vill belysa ytterligare innefattar den edukativa metod att “docka på” elever eftersom (Verksamhetsbeskrivning 2020). Detta uppfattades på förhand som en åtgärd för att man inte ska anta 2-3 elever samtidigt, vilka man varken hade en relation till samt att de inte är bekanta med hur strukturen på Lotsen ser ut. Att man då, om man ser att andra elever jobbar på ett visst sätt, snabbare faller in i det arbetssätt som finns på plats. Detta perspektiv kring att bitvis anta elever bekräftades även med en av informanterna, som vidare förklarar det på ett sätt som även agerar som ett slags säkerhetstänk:

“Sen så hittar dem varandra och sen så blir det nästan samma som i den skolan fast i en lite mindre grupp. Här har du inte så lång tid tillsammans. Den ena slutar innan den andre, då har dem inte så många veckor på sig att bygga upp särskilt mycket som skulle kunna generera att man trissar upp någonting här. För sen även om de är på samma ställe tar det tid att hitta varandra. Minimerar risken för att elever kanske ska gadda ihop sig, aa du vet lite såhär. Lite säkerhetstänk.”

I citatet ovan positioneras elever som placeras i verksamheten som några vilka kräver en åtgärd kring säkerhetstänk, och att "docka på" inte bara agerar som en slags inkörningsport för nya elever. Personalen positionerar eleverna som ett hot mot personalens säkerhet, några som kan tendera att bilda en allians med andra elever, och gå emot personalen. Personalen positionerar i sin tur sig själva som individer i en utsatt position, utsatta för våldsamma elever.

4.3 Inkorrekt målgrupp som ett resultat ur avlastning

Verksamhetens målgrupp definieras konkret som "Elever kan vara föremål för skolans disciplinära åtgärder enligt skollagen, utredas inom socialtjänsten eller och är föremål inom polisen. Grundskolan har svårt att erbjuda dessa elever adekvat stöd där kunskapsinhämtning och beteendeförändring tillgodoses och samtidigt säkerställa trygghet för övriga elever i verksamheten" (Rapport GRF & ASF, 2019). Informanterna utvecklar detta vidare:

"Grundtanken med den här verksamheten när de startade upp den och bestämde det har ju varit att egentligen då elever som på ett eller annat sätt inte är fungerande i sin nuvarande skolmiljö kanske hänger ihop med att det händer kanske fysiska grejer, allmän oordning och stökigt kring eleven i sin skolmiljö som är negativt. Och därmed kanske då behöver ett litet miljöombyte under en kortare period och då samtidigt försöka hitta mer hållbara lösningar för att dem ska få en bättre fungerande skolgång, och ja sen hänger det oftast ihop med fritiden."

Här positionerar man eleverna som ingår i huvudmålgruppen som icke-fungerande, som några som inte klarar av att gå i skolan som alla andra. Man positionerar dessa elever som några som ingår i ett negativt sammanhang. Två av informanterna berättar även under sina intervjuer att:

"Sen lite på grund av pandemin och sånt så har det ju blivit att vi tagit in några elever som inte varit i det klientelet, [...] 60% kanske av de som varit här detta läsåret har väl egentligen följt mallen som är satt från början, sen har vi haft några som inte riktigt passar den och där har vi väl kommit ner lite lägre i åldrarna också än det är tänkt. För det är utformat lite för att man är äldre som elev."

“Asså när man starta verksamheten så fanns det ju en tydlig bild och tydlig ram vilka elever som skulle matcha i denna verksamheten. Det skulle ju vara elever med ett normbrytande beteende, det får gärna finnas lite kriminalitet med i bilden”

Ungefär 40%, d.v.s nästan hälften av de elever som varit placerade i Lotsen, inte stämmer överens med den tänka målgruppen. Under de dagar jag befann mig på plats och utförde deltagande observationer hade Lotsen två elever inskrivna i verksamheten. En varav inte deltog i undervisningen hos verksamheten, på grund av att ordinarie skolan låg i samma byggnad och detta medförde problematik där bl.a fysiskt utåtagerande med eleven och en annan elev från dess ordinarie skola utbrutit. Detta ledde till att det av säkerhetsskäl inte fungerade att undervisa eleven i verksamhetens lokaler. Således beslutades det att eleven istället skulle göra skolarbete från det HVB-hem eleven bodde på under tiden jag observerade. Pedagoger fick då ta sig till HVB-hemmet för att lämna skoluppgifter medan socionomer också fick ta sig dit för att uppfylla sina arbetsuppgifter, vare sig det handlade om att hålla samtal eller gå på diverse utflykter.

Den andra eleven, som faktiskt undervisades på plats i verksamheten, ingår inte i den tilltänkta målgruppen. Det var en årskurs 5 elev, alltså inte en elev mellan årskurs 6-9. Det var dessutom en elev man menade inte besatt ett omfattande normbrytande beteende mer än elevens omotivation till skolan. Planen var att eleven skulle placeras i en annan SU-grupp, Flexteamet, där det är mer fokus på skolan och mindre fokus på det som är kärnan inom Lotsen, nämligen kriminalitet och det sociala. Eleven placerades i Lotsen i syfte att avlasta för Flexteamet då Lotsen i annat fall stod utan elever, någonting man menar har med pandemin att göra.

“[...] visst det stod i hans papper att han hade sprungit runt och jagat sin elevassistent med en hammare, och det hade han. Men nu när det kommer fram vad det egentligen var så hade det mest varit på skoj. Men visst i ett dokument att han sprungit runt så här ser inte snyggt ut. Men med facit i hand, det är inte riktigt vår målgrupp.”

Man har alltså en tydlig bild av vilken målgrupp verksamheten har i syfte att anta, men menar att denna klockrena målgrupp inte har synts till som den borde ha gjort. Detta är något man menar att Covid-19 har att göra med, att det inte händer lika mycket incidenter ute på

skolorna. Konsekvensen av detta menar man är att anta elever utanför den målgrupp verksamheten riktas mot, för att underlätta och avlasta trycket för andra kommundemensamma SU-grupper.

4.4 En tillitsskapande plattform mot vuxenvärlden

Följande avsnitt syftar till att skildra ett återkommande tema i form av tillit. Detta är nånting som verksamheten har att erbjuda på olika sätt. Det första handlar om tillit till vuxna, någonting som man menar att de flesta eleverna som placeras i verksamheten har lite tillit för, om ens någonting alls.

“Jag tycker att många av dem som varit här tidigare har brister i tillit till vuxna, för att dem kanske har blivit behandlade fel eller dem har haft inte hittat rätt personer att prata med i skolan eller i fritiden kanske inom det sociala.”

“Ja och liksom det är ju vanligt att dem här ungdomarna har noll och inget förtroende för vuxenvärlden liksom. T.ex vi gör ju alltid nätverkskortor och det är väldigt sällan de skriver nån vuxen som dem tycker är viktig för dem utöver föräldrarna. Väldigt sällan lärare, eller kuratorer, och så vidare.”

I första citatet positioneras eleverna som några som har blivit felbehandlade av vuxna tidigare, och man positionerar elever som några vilka inte har någon vuxen de känner att dem kan prata med utöver föräldrar.

Här erbjuder man elever en stor chans att komma i kontakt med vuxna, då den avskalade miljön gör att man under sina skoldagar hos verksamheten får ständig uppmärksamhet med vuxna. Det är mycket lättare att socialisera sig med i första hand pedagogerna. De har i stort sett hela deras skoldagar att lägga på 1-mot-1 möten än vad en lärare med helklass på 25 andra elever har. Eleverna har här möjlighet till att få uppmärksamheten av vuxna, vilka i sin tur försöker förmedla till eleven att de faktiskt är där för att dem bryr sig och vill hjälpa till.

“Det man hoppas åtminstone är att vi visar att vi har en förståelse för deras situation, vi bryr oss och är intresserade. Många av eleverna som kommer hit har ju liksom, känner sig

orättvist behandlade av sin hemskola. Förstår ej varför man blivit avstängda, blir stämplade som busar. Och vi vill visa en förståelse för det och har förståelse för det, och det hoppas jag ju att dem tar till sig att det finns vuxna som är intresserade och kan se sakerna ur deras perspektiv liksom.”

Informanten positionerar elever i verksamheten som några i behov av stöd och de positioneras som elever vilka behöver en vuxen som kan se saker från deras perspektiv. Man påvisar vidare en position som man är medveten om att andra kan se dem som, vilket är positionen som en ”buse”.

4.5 Exkludering och inkludering

Diskursen runt lotsen är också intressant i relation till inkludering vs. exkludering. Ska man verkligen plocka ut elever från skolan, och stigmatisera grupper? Att denna blir exkluderad finns det stor risk för, och exkluderingen är även något som man diskuterat i en av rapport från 2019. Här fick författarna av denna i uppdrag att utveckla just ett förslag på samarbetsformer mellan grundskoleförvaltningen och socialtjänsten. Man menar att elever ibland kan vara i behov av ett miljöombyte för att utveckla och ändra på sina rutiner och beteenden, och att man således exkluderas från sin vardagliga skolmiljö och klass. Vidare menar man att risken med att exkludera elever med liknande ”problembeteenden” till samma verksamhet är att dessa då söker sig till varandra, och att man utvidgar sitt kriminella nätverk och att det normbrytande beteendet består (Rapport GRF & ASF 2019).

Flertalet av de jag har pratat med på Lotsen menar att verksamheten kan verka som en paus, en paus för lärare, rektorer och elever att hinna återsamla sig, och att man under dessa 6-8 veckor formar en social sfär utan den ”stökiga” eleven.

”Skolan får dessutom en nödvändigt paus. Lärare, rektorer hinner samla sig. Eleverna hinner forma en social sfär som en stökig elev inte kan rubba lika lätt och förstöra stämningen asså socialt i klassen. ”

Placeringen tillåter alltså de olika grupperna på ordinarie skolan att återhämta sig. Detta får dock följd för den eleven som blir placerad i Lotsen. Elevens ordinarie skola, rektorer,

elever och dylikt positioneras som individer i behov av en paus från eleven, och eleven i sin tur positioneras då vidare som någon man behöver en paus ifrån. Allt detta leder till att eleven blir exkluderad från sin ordinarie klass, exkluderad från klassens samhörighet, exkluderad från sin vardag.

Det verkar dessutom finnas tecken på ett slags stigma kring att bli utplockad från sin ordinarie klass på detta sättet, där fördomar tenderar att bildas kring vad verksamheten faktiskt är för något, och där dessa fördomar tillåts få florera fritt:

“Det finns såklart fördomar om lotsen och särskilda undervisningsgrupper som går att anses som en särskola, kanske pga. för dålig information och man vet inte vad det är för någonting, och möjligtvis ett stigma kring det också då.”

Lotsen i sig positioneras här som en verksamhet där bl.a. bristande information kring vad det är för någonting leder till att man intar positionen som någonting negativt, en verksamhet som besitter ett stigma.

4.6 Brytandet av normbrytande beteende - verksamhet vs. verklighet

“Att bryta ett normbrytande beteende”, det som på pappret är det huvudsakliga syftet hos Lotsen. Flertalet gånger nämns det att syftet, målet, slutdestinationen, är att landa någonstans där man har lyckats bryta ett normbrytande beteende. Dock står det väldigt lite, om någonting alls, i det jag fått ta del av där det går att förstå konkret hur man faktiskt genomför detta i praktiken. Under detta avsnitt kommer därför observationer och citat från intervjuer redogöras för i syfte att skapa en bredare förståelse för hur man går tillväga rent praktiskt.

Så hur fungerar arbetet kring att bryta beteendet rent praktiskt under skoldagarna? Resultaten visar att man jobbar med det på olika sätt, beroende på yrkesgrupp (pedagog eller socionom). Pedagoger försöker aktivt jobba med att anpassa lektioner utefter elevens situation. Exempelvis fanns det en elev som väntade på rättegång, och man menar att man anpassade denna elevens skolgång utifrån detta:

“[...] asså hela hans dag här gick ju åt att styra upp hans innan och efterskolan liv. Och där var det ju lätt för oss att fiska upp för där var det ju lätt att snurra in på samhällskunskap för oss. Hur fungerar ett rättssamhälle, hur går det till i domstol, vad är nämndemän, vem har rätt att säga nånting nånting, vem har inte rätt att bestämma. Men all hans undervisning gick ju ut på samhällskunskap.”

Socionomer använder sig i sin tur av att samtala med eleven, göra nätverkskartor och påbörja förändringsarbeten. Men just påbörja är viktigt att betona, då de endast hinner ta vissa segment från dessa och inte har möjlighet att avsluta förändringsarbeten pga. den korta tidsramen.

Vidare visar resultatet att det verkar finnas ett konsensus kring att, även fast syftet med verksamheten är att bryta ett normbrytande beteende, så är det inte möjligt att göra detta under den korta tidsramen som Lotsen har med elever:

“Asså förändringsarbeten tar ju tid liksom. När jag beviljar insatser som socialsekreterare så beviljar jag ju sällan mindre än ett halvår, och att man har veckovis kontakt med en behandlare under 6 månaders tid. Så att under tiden dem är här [i Lotsen] kan man ju nudda vid saker, men för att åstadkomma ett riktigt förändringsarbete så behöver man ju ha en relation med den man försöker hjälpa, och det är ju svårt att hinna med det under veckorna dem är här.”

“Att förändra personliga attribut, asså en identitet hos en person, det är ju svårt och det går nästan inte. 2 månader är väldigt lite för att göra det utan det tar ju kanske 6-12 månader”.

“Det är ju skitsvårt på 6 veckor. Ska man göra det här att höra av sig efter 6 månader, där har vi ju varit inne och diskuterat [ytterligare uppföljningar] men som det ser ut nu så gör vi ju en utvärdering och sen släpper vi eleven”

Man menar att det man i stor utsträckning utträttar bäst för elever är att så frön för framtida förändringar. Men man får inte se dessa frön blomma ut, och vad som blir av dem. Detta då Lotsen och dess personal inte har rätt till att fortsätta vara en del av dessa “fall” då de inte längre är kvar i verksamheten, på grund av att eleverna går under grundskoleförvaltningens ramar. Därav är den enda uppföljningen som Lots-teamet har i det här, där man med elevens

tillstånd, hör av sig 6 månader efter placering i verksamheten har avslutats för att se hur det har gått. Vad man gör av denna uppföljning är ännu oklart men eftersom eleven tillhör ordinarie skola kan Lotsen därmed inte göra en insats om det visar sig att ingen förändring har uppnåtts, utan det är rektorn på ordinarie skola som alltid tar det beslutet.

Slutligen, eftersom huvudmålet är att elever skall i första hand försöka återgå till samma miljö de befann sig inom innan Lotsen, är det värt att redovisa resultat kring det perspektivet. Följande citat med en av informanterna summerar det på följande vis:

“Tyvärr är det väl oftast såhär, har du varit i en kontext där det varit mycket konflikter och är för infekterat helt enkelt mellan föräldrar och elever/lärare på skolorna, det är jävligt svårt även om du får en period ifrån varandra, så finns alla förväntningar kvar. Att alla andra elever förväntar sig att du ska vara på ett speciellt sätt, där finns tyvärr då bra lärare som kan börja om och så. Men det är såklart man ibland inte är mottaglig att ändra sina förväntningar på någon, och så händer det en liten grej som egentligen kanske inte var så stor så dras det igång igen. Och då är det ohållbart att tänka sig att det kan bli bra. Ett byte att skola eller miljö får man ju ändå en chans att visa det man tycker att man förändrat eller gör bra, vill göra annorlunda, får du en ärlig chans att visa att det kan funka. För där finns inga förväntningar på dig. Det är svårt att tvätta bort. [...] Eleven är den den är. Kommer inte ändra sig.”

Här påvisar resultatet hur informanten försöker sätta i perspektiv hur svårt det är att uppnå det resultat man vill i ett förändringsarbete. Oavsett om en elev deltar i verksamheten under dessa veckor, så kommer det vara svårt att få önskad effekt när man väl placeras in i samma kontext som man inte ansåg fungerade tidigare. Det blir ytterst problematiskt, då elever, lärare och föräldrar från den tidigare kontexten har en förväntan på hur eleven skall prata och föra sig. Eleverna besitter fortfarande sina tidigare positioner som problematiska, normbrytande, stökiga, busar, etc., och förväntningarna på dessa finns sedermera kvar där. Att byta miljö menar informanten är det bästa sättet att uppnå det man vill, där man i största möjliga utsträckning får en chans att “börja om”. Slutligen visar den sista meningen en misstro till förändring. Eleven positioneras som oföränderlig.

5. Analys

Under analysavsnittet kommer ett försök till att, med hjälp av de tidigare presenterade teoretiska perspektiv, analysera resultaten. Detta eftersom resultatet i sig endast går att användas för att få en inblick i verksamheten, och analysen kommer bidra till en ökad förståelse om vad dessa betyder, och slutligen kunna dra en relevant slutsats i relation till studiens syfte och forskningsfrågor.

5.1 Förpositioneringar

Till att börja med går det att titta på positioneringar, och definitioner, som finns i både text och praktik. Positioneringar finns överallt och Lotsen är inget undantag. Skillnaden med en vardaglig kontext och Lotsen är att det inom den sistnämnda är sedermera av ännu större vikt hur man positionerar dessa elever.

Till att börja med är det intressant att titta på hur man för-positionerar eleverna innan de satt sin fot och således deltagit i verksamheten. Det koncept gällande att för-positionera någon på detta vis påvisar att det finns fördomar och förväntningar på mötet med den andre individen innan man har interagerat, istället för att med ett öppet sinne möta individen utan på-förhand existerande tankar (Harré & Langenhove, 2010). Detta gör man inom verksamheten då man anser att docka på elever, inte bara för att konformera till verksamhetens utformande, som ett slags säkerhetstänk. Här positioneras elever inom Lotsen som farliga, och att man annars löper risken för att elever slår ihop sig tillsammans, som laglösa individer ständigt i en kamp mot att dra ner vuxna.

5.2 Motsägelsefulla krav - straff eller stöd?

Personalen verkar hantera motsägelsefulla krav på verksamheten, där det blir en balansgång om det är elever som får ett straff eller som skall få stöd. Detta går att se kring diskursen om Lotsen är en disciplinär åtgärd, eller inte. Här skapas olika subjekspositioner (Davies & Harré, 1990). Elever positioneras som individer som har gjort en normbrytande handling och således skall få ett straff. Samtidigt försöker man visa för eleven att man bryr sig om deras "situation", och personalen vill visa att de bryr sig. Eleven positioneras då vidare som en

person i behov av stöd, någon som personalen behöver hjälpa. Det finns vidare tecken på att personalen positionerar sig själva som några som hanterar ett dilemma, och jobbar med motsägelsefulla krav på verksamheten.

“Liksom som killen som sa “jag är ju inte farlig”. Nä fast du har ju gjort dumma saker, farliga saker. Och där kan jag ju tycka att vad är Lots-teamets uppgift? Ja, just i detta fallet var detta vår största uppgift. Att se till att han fick samma möjligheter som alla andra. Sen, ja det sitter ju rektorer och föräldrar som säger att sätter han sin fot här tar jag mitt barn här ifrån. Nä, det är ju ett dilemma för man kan ju inte bortse från det på något sätt.”

Här skapas subjektspositioner därefter för eleven som farlig, eller mer i enlighet med verksamhetens termer, som starkt normbrytande. Eleven gör motstånd till detta då den inte anser sig vara en farlig människa, och har en självbild på sig själv som inte stämmer överens med den positionen. Informanten fortsätter vidare att förklara för eleven att denna har gjort “farliga” och “dumma” saker, och vidare positionerar eleven som farlig. Samtidigt uttrycker man viljan att hjälpa den här eleven att få samma möjligheter som alla andra, och positionerar eleven som någon i behov av hjälp och stöd, och vidare får personalen hantera motsägelsefulla krav: straff eller stöd.

5.3 En självbild konstruerad av omgivningen

Vidare används Charles H. Cooleys *spegeljaget* som ett komplement för att agera som en slags brygga mellan diskursiva praktiker ledande till identitetsskapande och påverkan på ens självbild. Spegeljaget syftar här till att ytterligare betona vikten av hur det diskursiva producerar identitet. Man skapar en självbild beroende på hur andra (i.e pedagoger, socionomer) positionerar en själv, och att denna uppfattning om sig själv och sin identitet i ständigt ingår i en förhandling med hur man blir bemött och positionerad i interaktioner. Personal kommer dagligen i kontakt med eleverna placerade inom verksamheten. Cooley menade att självuppfattningen och identitet hos en individ är produkten av interaktioner, och att individen då uppfattar sig själv som hon tror andra uppfattar en (Cooley 1983). Hur man ser sig själv är helt beroende på individens uppfattning av omgivningens reaktioner. Diskursivt har detta stor betydelse då det likt positioneringsteorin alltid speglas inom interaktion. Vidare handlar individen utifrån hur hon tror att omgivningen förväntar sig att

denna skall agera (Cooley 1983). Detta går att applicera på resultatet som visar en slags polaritet. Att kategorisera och positionera elever som icke-fungerande, besittande ett starkt normbrytande beteende och något som kräver säkerhetstänk kan få stora implikationer på deras självbild. Exempelvis, att bli exkluderad från sin klass kan återspegla en känsla av att man är oönskad, och att man inte passar in. En sådan känsla cementeras ytterligare om eleven återgår till klassen, som hinner forma en 'social sfär', utan eleven och på så sätt ge ett intryck till eleven som att man inte längre är välkommen. Efter att elever varit i verksamheten och skall tillbaka till exempelvis sin ordinarie skola kommer dessa positioneras på samma sätt som innan. De placeras återigen i samma kontext som innan, där den svärm av förväntningar och skyldigheter på individen och hur den skall handla kvarstår sen innan (Van Langenhove, 2011: 67), om än inte ännu mer stärkta än förr. Det krävs mycket för att en elev skall uppträda annorlunda i sådana situationer. På samma sätt som att eleven är normbrytande i form av att ingå i kriminella kretsar, begå fysiska våldshandlingar, använda sig av droger etc. är det vidare normbrytande att plocka ut eleven från sin ordinarie skola och exkludera denna från resten av klassen. Om elevens position som stökig, icke-hemmahörande eller ett problem av alla andra runt omkring inte redan var fastställt, cementeras förväntningar och således negativt laddade positioner på eleven genom exkluderingen.

Lotsen verkar tillåta många av de elever som placeras inom verksamheten till att komma i kontakt med vuxna på ett sätt som de inte har gjort förut. Men vad som händer när dessa interagerar är av yttersta vikt. De får mer tid med en vuxen, ja. Men vad sker om negativt laddade positioneringar, som utvunnits ur dokument och intervjuer, också utspelar sig inom interaktioner med personal och elev? Enligt spegeljaget exempelvis kommer dessa elever att se på sig själva så som de tror att andra ser en (Cooley 1983). I detta fallet, på ett negativt vis. Vikten av dessa interaktioner, eftersom det finns så mycket tid med vuxna att utvinna för eleverna, tåls att understrykas.

6. Slutdiskussion

I följande kapitel redovisas vilka slutsatser som går att dra i relation till forskningsfrågorna.

6.1 Slutsats

- Hur kan en kommunalt driven verksamhet förstås som en arena för unga människors identitetsskapande?

Studien syftade till att undersöka vilka möjligheter eleverna möter till identitetsförändring i Lotsen, vilka möjligheter som erbjuds att bli någon annan än den de är i skolsammanhang. Ingenting i hur de positioneras ger elever incitament till att förändras, men den avskalade miljön och avsaknaden av andra klasskamrater eleven väldigt få möjligheter till normöverskridande aktiviteter. Det finns inte så mycket att gå igång på och lärare samt elever från ens ordinarie skola, d.v.s ens ordinarie skolkontext, är ute ur ekvationen. Att man inte längre har klasskamrater att gå igång på tyder resultatet också på som en av de drivande faktorerna. Möjligtvis är det detta som gör att man upplever att Lotsen fungerar som det ska, ett byte av kontext, inga klasskamrater och mycket tid med vuxna. Kontextbytet bryter det normbrytande beteendet som ligger till grund för placeringen inom verksamheten. Det innebär vidare att man inte kan placera tillbaka elever i samma kontext som det normbrytande beteendet härjade och förvänta sig en annan utgång som ett resultat av vistelsen hos Lotsen. Man måste hitta en annan kontext eller tillvägagångssätt, ett sammanhang där samma förväntningar och ‘triggers’ inte är närvarande. Resultatet tyder på att Lotsen som sammanhang är det som står för det minskade normöverskridande beteendet, och inte dess insatser.

- Vilka utmaningar till förändringsarbete står Lotsen inför?

Likväl står man fortfarande inför en rad olika utmaningar. I dessa utmaningar ligger bland annat fel målgrupp till grund. För att verksamheten skall uppnå det den vill är det mycket relevant att söka sig till den målgrupp som ligger till grund för verksamheten. Att anta elever ingående i andra grupper än det som är tänkt som målgrupp gör det utmanande för verksamheten att erbjuda dessa adekvat stöd. Eleven, i årskurs 5, som befann sig i verksamheten när jag var där, är ett perfekt exempel. Verksamheten blir då en insats, men det blir en insats där det inte finns så mycket innehåll.

Vidare står man även för en utmaning av definitioner, där vikten av dessa är viktiga. De elever som blir placerad inom verksamheten kommer från en miljö som av rektorer, pedagoger och i vissa fall föräldrar från ordinarie skolan anses som ohållbar. Många av de elever som blir placerade inom verksamheten sannerligen ser detta som ett straff, och ser sig själva som problem. Kanske har det här i mångt och mycket att göra med att man faktiskt refererar till deras beteenden som problem, och till eleverna som stökiga och annars icke-fungerande. Och medan det kan verka svårt att definiera deras beteenden på annat sätt kan det vara viktigt att överväga andra benämningar eller att helt enkelt inte använda problem i direkt bemärkelse till eleven själv. Detta är av yttersta vikt att ta med sig i 1-mot-1 interaktioner med eleverna, där det som förmedlas och hur det uppfattas kan få stor inverkan på eleven, i både positiv och negativ bemärkelse.

Att definiera negativt och sedan förvänta sig att dessa negativt laddade definitioner skall bidra till att göra någonting positivt av detta är också en utmaning. Att ständigt positionera elever, där de exponeras för vilka "brister" de besitter, att dem är inkluderade eller exkluderade, hemma- eller icke-hemmahörande någonstans. Upprepade positioner av detta slag riskerar att stigmatisera eleverna. Det kan i sin tur leda till att det förändringsarbete man strävar mot inte tar plats alls. Man får väldigt mycket tid med vuxna inom Lotsen, och det blir viktigt vad som händer i dessa interaktioner, då dessa kan stärka eller ändra hur eleverna ser på sig själva. Den här risken som finns av att stigmatisera eleverna kan, om så är fallet, snarare bidra till en motsatt effekt än det som önskas, och man riskerar att förstärka elevens självbild och normbrytande beteende mer än att förändra det. Man riskerar att låsa fast eleven i en identitet. När målet är att Lotsen som insats egentligen ska öppna upp, riskerar man att göra tvärtom. Det är viktigt att vara medveten om vad man riskerar, och förstå vikten av positioneringar och definitioner.

Gällande definitioner och således hur man benämner saker och ting inom verksamheten vill reflektera kring dess namn. Det är intressant att verksamheten benämner sig som någon slags lots. Att lotsa någon är att vara en vägvisare, aktivt leda någon någonstans. Den förståelse jag har skapat av verksamheten är att denna agerar i mångt och mycket som ett medel för att köpa tid. Man agerar mer som en andhämtning, en intermission. Det kanske inte är individen som endast är i centrum i den här verksamheten. Den utgör möjligtvis minst lika stor del med skolväsendet som helhet i centrum. Skolor i behov får nödvändiga pauser, man bränner inte

ut personalen, skolor ska inte få för dåligt rykte, socialtjänst som inte hinner sätta in akuta utredningar för åtgärder. Möjligtvis är det detta, som tillsammans med eleven, är det som utgör kärnan i den här verksamheten. Självklart vill lärare, rektorer, socialarbetare etc. hjälpa eleverna så gott dem kan. Det jag vill komma till är att Lotsen fyller således även en speciell funktion för GRF & ASF, inte bara för eleverna som individer: 1. GRF & ASF får möjligheten att utveckla sitt samarbete. 2. De avlastar för andra yrkesgrupper, både de som finns på skolor och kommungemensamma SU-grupper. 3. Tid för att utreda andra åtgärder frigörs.

6.2 Förslag på framtida forskning

Den här studien genomfördes under tidsramen av ca. 3 månader, och är väldigt avgränsad på det sättet att den främst undersöker pedagog/socionom - elev interaktioner. Och trots att det var en väldigt avskalad dynamik att undersöka till att börja med, blev det ännu mindre dynamiska interaktioner när endast en elev befann sig i verksamhetens lokaler. Med andra ord, väldigt avgränsad till vad som faktiskt händer innanför verksamhetens lokaler. Detta lämnar plats för framtida forskning att utvidga området. Exempel på områden intressanta för framtida forskning är exempelvis att titta på hur diskussioner och resonemang kring hur verksamheten skall se ut enligt enhetschefer och dylikt. Andra intressanta områden är att se hur rektorer och skolor hanterar ansökning till kommungemensamma SU-grupper, eller intervjua elever som varit en del av Lotsen förut.

Referenslista

Agee, Jane. (2009) Developing qualitative research questions: a reflective process, *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 22:4, 431-447, DOI: 10.1080/09518390902736512

Collins Randall (1994). *Four Sociological Traditions*. Oxford. Oxford University Press. (328 s) ISBN: 9780195082081

Cooley, Charles H. (1902). "Human Nature and the Social Order". New York: Scribner's. pp. 183-184.

Cooley, Charles, H. (1907) Social Consciousness. *American Journal of Sociology* 12(5).

Davies, R., and Harré, R. (1990). Positioning: the discursive production of selves. *J. Theory Soc. Behav.* 20, 43–63. doi:10.1111/j.1468-5914.1990.tb00174.x

Franzén, Anna. (2017). "Behandlingsdilemman och identitet på ett särskilt ungdomshem för unga män". *Institutionsvård i fokus*. Nummer 1. ISBN 978-91-87053-44-3

Goffman, Erving. (1959) *The Presentation Of Self in Everyday Life*. New York: Anchor Books.

Goffman, Erving. 1963. *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall

Goffman, Erving. (1968) *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Pelican/Prentice-Hall, Harmondsworth/Englewood Cliffs, NJ. (Original edition, 1963)

Hammersley, Paul & Martyn Atkinson (2007) *Ethnography: Principles in practice*. Routledge. (upplaga 3)

Harré, Rom. "Public Sources of the Personal Mind: Social Constructionism in Context".
Volume: 12 issue: 5, page(s): 611-623. Issue published: October 1, 2002.
<https://doi.org/10.1177%2F0959354302012005895>

Harré, R., & Van Langenhove, L. (2010). Varieties of positioning. In L. Van Langenhove (Ed.), *People and societies* (pp. 106-120). New York, NY: Routledge.

Harré, R., and Van Langenhove, L. (1999c). "Epilogue: further opportunities," in *Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action*, eds R. Harré, and L. Van Langenhove (Oxford: Basil Blackwell Publishers), 195–199.

Hasenfeld, Yeheskel. "People Processing Organizations: An Exchange Approach".
American Sociological Review. Vol. 37, No. 3 (Jun., 1972), pp. 256-263 (8 pages)

Hayes, N. (2000). *Doing psychological research: Gathering and analysing data*. Trowbridge, Wiltshire, U.K.: Open university press

Jacobsen, D. I. (2017). *Hur genomför man undersökningar?: introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB

Levin, Irene & Trost, Jan. (2018) *Att förstå vardagen med ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv*. 5. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Luker, Kristen. 2008. *Salsa Dancing Into the Social Sciences: Research in an Age of Info-Glut*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Merriam, S., (1994), *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund, Studentlitteratur.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer* (3. uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Van Langenhove, L. (2011). *People and Societies*. London: Routledge.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*

Bilaga 1

Intervjuguide:

- Kan du berätta om din senaste arbetsdag så detaljerat som du kommer ihåg? Vilken tid kom exempelvis eleverna, hälsade du? osv.
- Min studie lägger väldigt mycket fokus på vilka möjligheter Lotsen erbjuder till att skapa, forma och ändra sin identitet. Finns det någon av situationerna där det finns möjlighet för eleven att ändra sin identitet? Som ger dem en push eller så, tänker då främst om du tänker efter på din senaste arbetsdag?
- säger dem nej, har det varit någon situation denna vecka då du känner att det funnits en chans att ändra dess identitet?
- är det här typiskt? Har liknande hänt förra veckan? Kan du berätta om den i tisdags då?

- Har du en bild om vilka elever det är som väljs ut? För som jag har förstått det..... Rektorn sätter etiketten. Så då ska man fråga mer om bild om självangivningen. Argument för varför eleven är utvald? Just idag har ni två elever, vad är din bild om varför dem har blivit utvalda? Kommer du ihåg några skäl eller argument varför man valt de här eleverna?
- I rapporter kring lots teamet anses det vara gynnsamt att bitvis docka på elever, att dem ej börjar i verksamheten samtidigt. Varför det? Exempel?
- Vad jag förstår har elever ofta fått stanna längre än den utsatta tidsramen på 6-8v i verksamheten. Vad är det som gör att det bedöms att de måste stanna kvar? Har du något exempel på varför en tidigare eller nuvarande elev varit tvungen att stanna utöver den föreskrivna tidsramen?

- Hur skulle du beskriva identiteten hos de som ingår i verksamheten? Om svårt, tänk på ett konkret exempel, någon elev från tidigare.
- Vad tror du format elevernas identitet?
- Vad behövs för att dessa identiteter du beskrivit ska förändras

- Tänk på eleverna nu. Hur upplevde du att dessa eleverna såg på lotsen när dem kom hit? Hur har deras syn på den förändrats över tid? Syn samma som tidigare eleverna?
- Detsamma gäller föräldrar och vårdnadshavare. Hur upplevdes deras initiala syn på lotsen, hur förändrades den och är detta en typisk syn? Något som stack ut kanske?
- Hur hanterar eleverna situationen att vara så få elever? Hur upplever dem det faktum att de har personal så nära sig stora delar av dagen?
- Lotsen är ju väldigt individanpassad och man försöker ju skraddarsy det så gott det går enligt vad som passar eleven. Följer ni dessa steg, eller brukar detta få ändras? Vad är det som har fått er att ändra på det tidigare? Exempel?
- Bara att komma till ett nytt ställe, nya människor och lokaler, är detta något slags "steg" i en process som ni tar hänsyn till? Kan du berätta en situation där man jobbat med eleven i hänsyn till den här processen?
- Finns det något slags steg, eller process, där man försöker bygga en relation till eleven? Hur gör man då? Kan du berätta om hur du senast, eller tidigare, försökt bygga upp en relation med en ny elev under första veckan eller veckorna. Hur gjorde du? Är detta typiskt?
- Sen är jag även lite nyfiken på hur dessa möten brukar gå till rent konkret. Brukar du vara med på ett sådant? Kan du isåfall berätta om hur det senaste mötet gick till?
- Vad jag förstått det som har jag fått uppgifter om att det inte endast är elever som inte klarar kursmålen som ingår i lotsen utan även de som klarar målen men som har ett icke-hållbart socialt nätverk. I rapporter jag läst står det att man önskar att bryta normbrytande beteende, men ingen konkret lösning. Hur jobbar man med en elev för att förändra deras sociala liv på exempelvis lektioner? På vilket sätt gynnar/eller missgynnar, lotsen elevens sociala liv?
- Säg att en elev presterar och visar bra resultat under dessa veckor i lotsen, både skolmässigt och socialt. Hur har det fungerat att sedan placera in denna elev i samma tidigare problematiska kontext som finns i den ordinarie skolan?
- Har ni behövt placera om en elev? Hur gick det till? Varför var man tvungen att placera om denna elev?